

<https://doi.org/10.26565/2074-8922-2026-86-15>

УДК (UDC): 378.147:811.161.23

Н. В. РОТОВА¹, канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри краєзнавчо-туристичної роботи, соціальних та гуманітарних наук
e-mail: natalia.rotova@karazin.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3759-678X>

О. В. ЧУЄШКОВА¹, канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри краєзнавчо-туристичної роботи, соціальних та гуманітарних наук
e-mail: Oksana.Chuieshkova@karazin.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7995-6608>

¹Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КЛОУЗ-ТЕСТІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»

Актуальність проблеми. Умови воєнного стану в Україні спричинили глибокі трансформації в національній освіті загалом і вищій освіті зокрема. Законодавчі зміни дозволили системі освіти адаптуватися до нових реалій воєнного стану: цифровізація освіти, прискорена глобальними кризами та війною, виявила необхідність адаптуватися до методів дистанційного навчання, яке змінило структуру комунікацій, механізми оцінювання та характер взаємодії між учасниками освітнього процесу. Сучасний етап розвитку вищої освіти в Україні характеризується переорієнтацією освітнього процесу з репродуктивного засвоєння знань на формування компетентностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності. Особливу роль у цьому процесі відіграє мовна підготовка студентів, зокрема в межах курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)», який забезпечує формування навичок фахового усного й писемного мовлення. У зв'язку з цим актуалізується проблема добору ефективних методів навчання й оцінювання, що поєднували б контроль, самоконтроль і розвиток мовленнєвих умінь. Одним із таких методів є клоуз-тестування, яке дозволяє діагностувати рівень мовної компетентності студентів і водночас сприяти її розвитку.

Мета дослідження. У статті здійснено комплексний аналіз дидактичного потенціалу клоуз-тестів у процесі викладання курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» у закладах вищої освіти. Розкрито сутність клоуз-тестування як інструменту формувального оцінювання, окреслено його місце в системі сучасних методів мовної підготовки майбутніх фахівців. Запропоновано класифікацію клоуз-тестів, визначено методичні умови їх ефективного застосування, наведено приклади завдань професійно орієнтованого спрямування.

Методи дослідження. При підготовці статті використано метод аналізу психолого-педагогічної та методичної літератури, присвячений питанням цілей, організації, методів, прийомів і технологій навчання та контролю рівня навченості на всіх ступенях мовного навчання. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань також використовувався комплекс емпіричних та загальнонаукових методів: спостереження, індукція і дедукція, аналіз і синтез, аналогія, порівняння, узагальнення, термінологічний, функціональний, системний, когнітивний аналізи, а також метод лінгводидактичного аналізу тексту.

Результати дослідження. У статті здійснено комплексний аналіз дидактичного потенціалу клоуз-тестів у процесі викладання курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» у закладах вищої освіти: розкрито сутність клоуз-тестування як інструменту формувального оцінювання, окреслено його місце в системі сучасних методів мовної підготовки майбутніх фахівців, запропоновано класифікацію клоуз-тестів, визначено методичні умови їх ефективного застосування, наведено приклади завдань професійно орієнтованого спрямування.

Грамматичні клоуз-тести в курсі «Українська мова (за професійним спрямуванням)» виконують формувальну, діагностичну та корекційну функції, забезпечуючи засвоєння нормативних граматичних моделей у професійному мовленні та сприяючи підвищенню мовної культури майбутніх фахівців.

Стилістичні клоуз-тести в курсі «Українська мова (за професійним спрямуванням)» виконують формувальну та корекційну функції, сприяють усвідомленню норм функціональних стилів і забезпечують підготовку студентів до нормативної професійної комунікації в академічному та діловому середовищах.

© Ротова Н. В., Чуєшкова О. В., 2026

[Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Лексичні клоуз-тести виконують функцію інструменту формування та контролю лексичної компетентності, забезпечуючи засвоєння термінологічної й загальнонаукової лексики в контексті професійного мовлення та сприяючи розвитку усвідомленого, а не репродуктивного володіння словом.

Контекстуально-сміслові клоуз-тести в курсі «Українська мова (за професійним спрямуванням)» виконують інтегративну та діагностичну функції, забезпечуючи формування навичок цілісного розуміння професійних текстів і розвиток академічної та професійної комунікативної компетентності студентів.

Висновки. Доведено, що до основних переваг клоуз-тестів належать об'єктивність, універсальність, можливість адаптації до різних спеціальностей і форм навчання. Водночас ефективність цього методу залежить від якості добору текстів і чіткого формулювання завдань. Можна зробити висновок, що клоуз-тест замінює цілу серію вузькоспрямованих завдань, дозволяє заощаджувати час та зусилля.

Перед традиційними тестами переваги клоуз-тестів полягають в їхній здатності комплексно перевіряти мовну компетентність, а не лише відтворювати ізольовані знання. До основних переваг можна віднести такі: клоуз-тести ґрунтуються на цілісному тексті, тому перевіряють розуміння мовних одиниць у контексті, тоді як традиційні тести часто орієнтовані на окремі правила чи факти; один клоуз-тест одночасно активізує лексичну, граматичну, синтаксичну та стилістичну компетентності, на відміну від традиційних тестів, що зазвичай вимірюють їх розрізнено; на відміну від тестів із вибором відповіді, клоуз-тести значно знижують фактор випадковості, оскільки правильна відповідь має відповідати кільком параметрам одночасно (зміст, форма, стиль); результати клоуз-тестів дають змогу виявити глибину розуміння тексту, рівень сформованості професійно орієнтованого мовлення та типові мовні труднощі студентів; клоуз-тести ефективні не лише як контрольний, а й як навчальний інструмент, оскільки сприяють рефлексії, самокорекції та розвитку мовної компетентності.

Отже, клоуз-тести, на відміну від традиційних тестових форм, забезпечують контекстуально зумовлене, інтегроване та діагностично значуще оцінювання мовної компетентності, що підвищує їхню валідність у процесі професійно орієнтованого мовного навчання.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: лінгводидактика як інструмент діагностики мовної компетентності; клоуз-тести: лексичні, граматичні, стилістичні, контекстно-текстові; вбудовані відповіді; формування мовленнєвої компетентності; термінологічна та загальнонаукова лексика, інтеграція мовної та професійної підготовки, формувальне навчання.

Як цитувати: Ротова Н. В., Чуєшкова О. В. Лінгводидактичний потенціал клоуз-тестів у процесі викладання курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)». *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2026. Вип. 86. С. 190-204. <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2026-86-15>

In cites: Rotova N. V., Chuieshkova O. V. (2026). Linguodidactic potential of cloze tests in teaching the course “Ukrainian Language (for Professional Purposes)”. *Problems of Engineering Pedagogic Education*, (86), 190-204. <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2026-86-15> (in Ukrainian)

Вступ

Після широкомасштабного вторгнення російської федерації в Україну національна освіта загалом і вища освіта зокрема зазнали глибоких трансформацій. Законодавчі зміни дозволили системі освіти адаптуватися до нових реалій воєнного стану: навчання змінило структуру комунікацій, механізми оцінювання та характер взаємодії між учасниками освітнього процесу. Проблеми, пов'язані з якістю освіти, відображені в нормативно-правових текстах, що визначають фундаментальні принципи української системи освіти: Закон України «Про освіту», Закон «Про науково-технічну діяльність», Закон «Про інтелектуальну власність та громадянські права», Закон

«Про запобігання корупції» тощо.

Діяльність вищих навчальних закладів в Україні регулюється Законом України «Про вищу освіту», основним інструментом, що гарантує модернізацію національної системи освіти та визначає принципи забезпечення якості. Цей закон передбачає створення нової системи забезпечення якості вищої освіти відповідно до європейських стандартів (на основі критеріїв ESG) [8].

Відповідно до «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на період 2022-2032 років», загальною метою вищої освіти є всебічний інтелектуальний, культурний та професійний розвиток особистості, формування високоякісного людського

капіталу, здатного забезпечити інноваційний прогрес держави, її сталий розвиток та інтеграцію в європейський освітній простір [11, с. 19].

Сьогодні, коли вся українська освіта змушена перейти на онлайн-, або, принаймні, комбіноване навчання, об'єктивне та професійно проведене тестування набуває виняткового значення, оскільки сприяє ґрунтовному засвоєнню програми, удосконаленню вмінь і навичок, самостійного творчого мислення студентів, розвитку пізнавальних інтересів, а також підвищує відповідальність за виконання роботи як здобувачів вищої освіти, так і викладачів, і в такий спосіб сприяє підвищенню якості навчання.

Сучасний етап розвитку вищої освіти в Україні характеризується переорієнтацією освітнього процесу з репродуктивного засвоєння знань на формування компетентностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності. Особливу роль у цьому процесі відіграє мовна підготовка студентів, зокрема в межах курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)», який забезпечує формування навичок фахового усного й писемного мовлення. У зв'язку з цим актуалізується проблема вибору ефективних методів навчання й оцінювання, що поєднували б контроль, самоконтроль і розвиток мовленнєвих умінь. Одним із таких методів є клоуз-тестування, яке дозволяє діагностувати рівень мовної компетентності студентів і водночас сприяти її розвитку.

У мовній освіті тестовий контроль залишається одним із основних інструментів оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти. Водночас його

Ступінь наукової розробки проблеми

Сьогодні одним з найбільш ефективних засобів контролю під час вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» залишається тест. Тестування як метод педагогічного дослідження – це система завдань, виконання яких дозволяє охарактеризувати рівень володіння мовою за допомогою спеціальної шкали результатів. Тому оцінка, що виставляється за підсумками тестування, відрізняється більшою об'єктивністю та незалежністю від

застосування супроводжується низкою методичних проблем, пов'язаних із необхідністю забезпечення об'єктивності вимірювання результатів навчання та водночас формування повноцінної мовленнєвої й комунікативної компетентності.

Традиційні тестові методики переважно зорієнтовані на перевірку рівня засвоєння мовних знань репродуктивного характеру й не завжди дозволяють адекватно оцінити здатність студентів до контекстуального використання мовних засобів, інтерпретації тексту та продукування професійно орієнтованого мовлення. Це зумовлює розрив між результатами тестового контролю та реальним рівнем мовленнєвої підготовки здобувачів вищої освіти.

Особливої актуальності проблема тестового контролю набуває в межах курсів професійно орієнтованої мови, де мовна діяльність інтегрується з фаховою комунікацією. У таких умовах тестування має виконувати не лише контрольно-оцінювальну, а й навчальну та коригувальну функції, забезпечуючи зворотний зв'язок і підтримку індивідуальної освітньої траєкторії студента.

У контексті сучасних підходів до оцінювання дедалі більшого поширення набуває концепція формування оцінювання, у межах якої тестовий контроль розглядається як складник навчального процесу. Це зумовлює потребу впровадження таких форм тестування, що поєднують діагностичну точність із розвитком мовленнєвих умінь, зокрема клоуз-тестів, здатних забезпечити комплексну перевірку мовної компетентності на основі аналізу контексту.

можливого суб'єктивізму викладача, ніж оцінка за виконання традиційної контрольної роботи.

Головна особливість будь-якого тесту – об'єктивність, гарантована вимірюванням, функція якого полягає в тому, щоб постачати кількісну інформацію. Інтерес до тестування пояснюється тим, що, крім своєї основної функції – контролю, воно може бути засобом діагностики труднощів навчального матеріалу для студентів, мірою визначення ефекту навченості та способом

прогнозування успішності чи неуспішності навчання. При розгляді типів тестових завдань слід зазначити, що вибір типу тесту має бути визначений завданням тестування та мотивований комунікативним завданням. Таким чином, необхідно знайти відповідність між механізмами, що лежать в основі виконання того чи іншого тесту, та механізмами, які спрацьовують у людини в ситуації, коли він за допомогою мови вирішує те чи інше завдання. Сьогодні одним з найбільш популярних є клоуз-тест – ефективний тип тестового завдання, що передбачає відновлення пропущених слів у тексті, з його допомогою перевіряють загальний рівень володіння мовою.

Для підготовки клоуз-тестів необхідно враховувати такі аспекти:

1) вибір адекватного тесту, зміст якого доступний розвитку випробуваного на даному етапі, а лінгвістичні труднощі відповідають рівню його навченості;

2) визначення загальної кількості та характеру слів, які слід вибрати з тексту;

3) стиль тесту має відповідати вимогам тестування;

4) мають бути надані чіткі інструкції щодо виконання тесту;

5) однією з умов успішного виконання тесту є надання здобувачу вищої освіти можливості ознайомитися із цією технологією заздалегідь, тобто виконати кілька подібних тестів до того, як буде запропоновано підсумковий тест.

Ідея клоуз-тестів (клоуз-tests) як методичного прийому належить американському ученому Вілсон Тейлору, який під час викладання англійської мови як іноземної, давав завдання, коли треба було відновити пропущене слово в тексті, що допомагало перевірити розуміння матеріалу за контекстом [15]. Клоуз-процедура була розроблена в межах психолінгвістичних досліджень читання й сприймання тексту та спиралася на принципи гештальт-психології, зокрема ідею цілісності мовного сприйняття. Оцінювання розглядається передусім як діагностичний інструмент, спрямований на виявлення рівня читацької та мовної компетентності. У центрі уваги перебуває текст, мовна інтуїція та когнітивні механізми сприймання мовлення. Якщо спочатку клоуз-тести застосовувалися для вимірювання читацької компетентності,

однак згодом набули поширення в лінгводидактиці як інструмент діагностики мовної компетентності, контекстуального мислення та рівня володіння мовою й створив передумови для переходу від репродуктивного до аналітичного оцінювання мовних умінь.

У сучасній педагогіці клоуз-тестування розглядається також як ефективний засіб формуального оцінювання, що поєднує контрольну та навчальну функції.

М. Скрівен увів у науковий обіг поняття формувальне оцінювання *formative evaluation*, наголошуючи на ролі оцінювання як засобу покращення навчального процесу, а не лише фіксації результатів. На думку дослідника, саме оцінювання за допомогою клоуз-тестів набуває функції зворотного зв'язку та корекції навчальної діяльності [14].

П.Блек і Д.Віліам у своїх роботах обґрунтували ефективність формуального оцінювання й довели, що систематичне формувальне оцінювання суттєво підвищує навчальні досягнення здобувачів освіти, а також актуалізували роль альтернативних форм тестування (зокрема клоуз-тестів) у розвитку компетентностей [12].

Таким чином, ідея клоуз-тестування, започаткована В. Л. Тейлором як діагностичний інструмент, у межах концепції формуального оцінювання М. Скрівена та педагогічної моделі П. Блека і Д. Віліама трансформується в ефективний засіб підтримки й розвитку мовної компетентності здобувачів вищої освіти.

Вітчизняні дослідники так само розглядають клоуз-тести як важливий компонент оцінювання мовних компетентностей здобувачів вищої освіти.

У статті Д. Афоніної «Створення і використання клоуз-тестів у процесі вивчення української мови у вищих навчальних закладах» розкрито принципи укладання клоуз-тестів для визначення рівня знань студентів з української мови [1]. Я. Музалевська досліджувала застосування клоуз-тестів у викладанні іноземних мов, її наукові праці безпосередньо стосуються клоуз-тестів як методичного інструменту в мовній підготовці студентів [4].

Аналіз тестових систем із завданнями типу «вбудовані відповіді»

(«embedded answers») розглядається в контексті комп'ютерного тестування Н.Кругловою, що відкриває шлях до цифрової адаптації клоуз-тестування в мовній освіті. Авторка зазначає, що цей тип завдань дозволяє одночасно перевіряти знання термінології, розуміння контексту та володіння граматичними чи математичними структурами в межах одного текстового блоку. Порівняно з простим вибором однієї відповіді, вкладені завдання знижують імовірність випадкового вгадування результату, оскільки вимагають логічного зв'язку між усіма елементами тексту У колі наукових інтересів О.Диховичного перебуває технічна реалізація адаптації клоуз-системи саме в мовній освіті. У спільній роботі науковців досліджується гнучкість налаштування таких тестів у системах управління навчання (наприклад, Moodle), де один фрагмент може містити рухомі списки, короткі

відповіді та числові значення. Отже, реалізується можливість швидкої обробки великих масивів даних при тестуванні значної кількості студентів, що є критичним для дистанційної освіти [3].

Отже, дослідження українських дослідників є частиною ширшого аналізу адаптивних систем тестування, спрямованих на підвищення об'єктивності контролю знань у вищій школі. Клоуз-тести як різновид контекстуального тестування досліджувалися в лінгводидактиці з погляду розвитку читацької грамотності, мовної інтуїції та контекстуального мислення. В українській методиці викладання мови клоуз-завдання дедалі частіше розглядаються як ефективний засіб формування мовленнєвої компетентності, однак їх застосування в курсі української мови за професійним спрямуванням потребує подальшого науково-методичного осмислення.

Мета і завдання статті

Отже, метою статті є теоретичне обґрунтування та методичний аналіз можливостей застосування клоуз-тестів у процесі вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» у закладах вищої освіти.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- з'ясувати дидактичну сутність клоуз-тестів;
- визначити їх місце в системі формуального оцінювання;
- запропонувати класифікацію клоуз-завдань для курсу професійно орієнтованої української мови;
- проілюструвати можливості

Результати та обговорення

Одним з основних завдань сучасної мовної освіти у ЗВО є формування в студентів комунікативної компетенції, що є взаємодією основоположних систем знань і умінь, необхідних для спілкування. Отже, актуальною так само є проблема перевірки та обліку знань, умінь і навичок. Клоуз-тестування органічно інтегрується в концепцію формуального навчання, у межах якої оцінювання розглядається не як підсумковий контроль, а як безперервний процес підтримки навчання, адже формувальне оцінювання спрямоване на

практичного використання клоуз-тестів.

Об'єктом дослідження є процес мовної підготовки здобувачів вищої освіти в межах курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)», зокрема формування мовної, мовленнєвої та професійно-комунікативної компетентності студентів; організація навчальної та контрольної оцінювальної діяльності; застосування різних методів і технологій навчання української мови в ЗВО.

Предмет дослідження клоуз-тести як лінгводидактичний інструмент у процесі викладання курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

виявлення навчальних утруднень, своєчасний зворотний зв'язок і корекцію освітньої траєкторії студента [9].

Технологія клоуз-тестування має на увазі одночасність сприйняття та аналізу здобувачами вищої освіти всіх компонентів письмового або усного тексту одночасно. Учасник тестування повинен осмислити зміст тексту, що передувє пропущеному елементу, а потім зробити структурно-граматичний аналіз наступного фрагмента тексту, активізувати свій лексичний запас, знайти в пам'яті релевантну контексту

лексичну одиницю та вжити її в потрібній граматичній формі. Подібні тести як спосіб контролю особливо актуальні на початковому та проміжному етапах навчання мови у процесі аудиторних занять та самостійної роботи студентів.

Лінгводидактичний потенціал клоуз-тестування у мовній освіті здобувачів вищої освіти використовується передусім для перевірки засвоєння лексики та розуміння прочитаного, проте він також є дуже зручним засобом отримання даних про сформованість комунікативної компетенції студентів, яка сприймається як здатність коректно користуватися мовою в різноманітних соціокультурних умовах комунікації.

Найважливішими моментами підготовки клоуз-тестів є такі:

- 1) вибір адекватного тесту, зміст якого доступний рівню навченості випробуваного на даному етапі;
- 2) визначення загальної кількості та характеру слів, які слід забрати з тексту;
- 3) стиль тесту має відповідати вимогам тестування;
- 4) мають бути надані чіткі інструкції щодо виконання тесту;
- 5) однією з умов успішного виконання тесту є надання студентові можливості ознайомитися із цією технологією заздалегідь, тобто виконати кілька подібних тестів до того, як буде дано підсумковий тест.

Клоуз-тест може будуватися по-різному і переслідувати різні цілі. Враховуючи той факт, що при роботі з клоуз-тестом процеси змісто- та текстоутворення перебувають у тісному взаємозв'язку, основна мета роботи з таким видом тесту пов'язується з тим, щоб навчити студентів розуміти зміст тексту, його організацію і лише на цій основі працювати з мовними фактами та явищами. У цьому контексті клоуз-тест постає як ефективний інструмент діагностики рівня сформованості мовної компетентності, що дає змогу викладачеві оперативно оцінити динаміку навчальних досягнень, а студентові – усвідомити власні прогалини в знаннях. На відміну від традиційних тестів із вибором відповіді, клоуз-тести активізують продуктивне мислення та передбачають свідомий аналіз мовного матеріалу.

У курсі «Українська мова (за професійним спрямуванням)» клоуз-тестування виконує не лише контрольну, а й навчальну функцію, оскільки сприяє формуванню навичок роботи з фаховими текстами; розвитку мовної інтуїції; засвоєнню професійної термінології; усвідомленню норм сучасної української літературної мови. Ми вважаємо, що, залежно від навчальної мети та мовного матеріалу, доцільно виокремити види клоуз-тестів, що представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Класифікація клоуз-тестів у курсі «Українська мова за професійним спрямуванням»

Table 1

Classification of cloze tests in the course "Ukrainian language for professional purposes"

Тип клоуз - тесту	Спрямованість	Характерні особливості завдань	Приклад перевірювальних умінь	Дидактичний потенціал
Лексичні	Засвоєння термінологічної та загальнонаукової лексики	Заповнення пропусків у термінах, дефініціях, словосполученнях; можливі варіанти відповіді або відкриті форми	Коректне вживання термінів, розрізнення близьких за значенням понять	Формування термінологічної компетентності, активізація словникового запасу
Граматичні	Нормативне використання граматичних форм у професійному мовленні	Завдання на відмінювання, керування, узгодження, пасивні та безособові конструкції	Дотримання граматичних норм наукового та офіційно-ділового стилів	Автоматизація граматичних навичок, підвищення мовної грамотності

<i>Продовж. табл. / Table Continuation</i>				
Стилістичні	Усвідомлення особливостей наукового й офіційно-ділового стилів	Добір стилістично доречних мовних засобів, заміна розмовних елементів, використання кліше	Розмежування функціональних стилів, редагування тексту	Формування стилістичної компетентності, розвиток культури професійного мовлення
Контекстуально-сміслові	Розуміння цілісного змісту професійного тексту	Відновлення логіки викладу, причинно-наслідкових зв'язків, аргументації	Інтерпретація тексту, смислове узагальнення	Розвиток академічного читання, аналітичного та критичного мислення
Вбудовані відповіді	Комплексна перевірка мовної та змістової компетентності	Поєднання лексичних, граматичних і стилістичних пропусків в одному тексті	Інтегроване застосування мовних знань	Автоматизований контроль, зниження вгадування, ефективність у дистанційному навчанні

Лексичні клоуз-тести спрямовані на засвоєння термінологічної та загальнонаукової лексики, що особливо актуально для здобувачів вищої освіти I курсу. Застосування такого роду тестування сприяє активному опануванню термінів і наукових понять у контексті, а не в ізольованому вигляді, що забезпечує глибше розуміння їхнього значення та функціонування в професійному мовленні, адже завдання з пропусками вимагають від студентів урахування смислових зв'язків між елементами тексту, що розвиває вміння добирати лексичні одиниці відповідно до контексту та комунікативної мети. На противагу від тестів на елементарне впізнавання, лексичні клоуз-тести орієнтують на осмислене відтворення лексичних одиниць, що знижує ймовірність механічного запам'ятовування, а коректне заповнення пропусків можливе лише за

умови розуміння змісту тексту, тому такі тести одночасно виконують діагностичну функцію щодо рівня засвоєння теми. Регулярне використання лексичних клоуз-тестів формує вміння коректно використовувати фахову лексику в усному й писемному мовленні, зокрема в наукових текстах та ділових документах, до того ж треба визнати, що лексичні клоуз-тести істотно обмежують можливість випадкового вибору правильної відповіді, оскільки правильність рішення залежить від смислової узгодженості всього тексту.

Лексичні клоуз-тести є ефективним інструментом формуального оцінювання і можуть застосовуватися як у поточному, так і в підсумковому контролі, забезпечуючи швидкий зворотний зв'язок і корекцію навчальних труднощів. Типові зразки лексичних клоуз-тестів подано в табл. 2.

Таблиця 2

Лексичні клоуз-тести

Table 2

Lexical cloze tests

№	Тип лексичного клоуз -тесту	Формулювання завдання	Перевірювані лексичні одиниці	Дидактична мета
1.	Термінологічний клоуз -тест без підказок	У сучасній педагогіці поняття ___ (1) оцінювання пов'язують із постійним аналізом навчальних досягнень студентів. На відміну від ___ (2) оцінювання, воно орієнтоване на навчальний прогрес.	формувальне, сумативне	Засвоєння базової педагогічної термінології, розрізнення ключових понять

<i>Продовж. табл. / Table Continuation</i>				
2.	Лексичний клоуз - тест з вибором відповіді	Ефективність тестового контролю залежить від його ____, тобто здатності вимірювати саме ті результати, для яких він призначений (валідність / об'єктивність / надійність).	валідність	Уточнення значень загальнонаукових термінів
3.	Контекстуальний лексичний клоуз-тест	Аналіз результатів тестування передбачає __ (1) даних на основі чітко визначених __ (2).	інтерпретація, критерії	Формування навичок уживання термінів у науковому контексті
4.	Клоуз-тест на іншомовну термінологію	У дослідженні застосовано __ (1) підхід, що поєднує кількісні й якісні методи, а отримані результати пройшли __ (2).	інтегративний, верифікацію	Коректне використання іншомовних термінів в українському науковому мовленні
5.	Вбудовані відповіді	Формувальне оцінювання спрямоване на __ навчального процесу та __ освітніх результатів.	підтримка, корекція	Автоматизований контроль лексичної компетентності

Граматичні клоуз-тести формують уміння нормативного вживання граматичних форм у професійному, оскільки забезпечують поєднання мовної нормативності з професійною комунікацією.

Передусім такі завдання спрямовані на відпрацювання правильного вживання відмінкових форм, узгодження, керування, дієслівних і дієприкметникових конструкцій, що є основою грамотного професійного мовлення, завдання з пропусками реалізуються в межах фахово орієнтованих текстів, що сприяє перенесенню граматичних знань у реальні комунікативні ситуації (наукові тексти, ділові документи). Регулярне використання граматичних клоуз-тестів допомагає виявляти й коригувати найбільш поширені помилки студентів, зокрема в керуванні, вживанні числівників, безособових і

пасивних конструкцій, сприяють усвідомленню взаємозв'язку між граматичною формою та стилістичною нормою, що є важливим для наукового й офіційно-ділового стилів. Як уже зазначалося, на відміну від репродуктивних вправ, граматичні клоуз-тести вимагають усвідомленого аналізу контексту, що зменшує ймовірність формального виконання завдань, до того ж граматичні клоуз-тести легко інтегруються в електронний курс Moodle, забезпечуючи автоматизовану перевірку та масштабованість контролю знань. Такі тести забезпечують оперативний зворотний зв'язок, дозволяють відстежувати динаміку сформованості граматичних умінь і здійснювати корекцію навчального процесу без надмірного акценту на підсумковий контроль.

Таблиця 3

Граматичні клоуз-тести

Table 3

Grammar cloze tests

№№	Тип граматичного клоуз-тесту	Формулювання завдання	Перевірювана граматична норма	Дидактична мета
11.	Відмінкові форми іменників	Ефективність __ (методика) навчання залежить від системності __ (застосування) формульовального оцінювання.	Родовий відмінок іменників	Формування навичок нормативного відмінювання в науковому стилі
22.	Керування та прийменникові конструкції	Дослідження спрямоване на аналіз ефективності тестових завдань та __ виявлення їхнього потенціалу.	Нормативне керування дієслів	Уникнення типових синтаксичних помилок

<i>Продовж. табл. / Table Continuation</i>				
33.	Узгодження прикметників з іменниками	Формувальне оцінювання є _____ інструментом підвищення якості освіти та _____ складником сучасної парадигми.	Узгодження в орудному відмінку	Автоматизація граматичних навичок професійного мовлення
44.	Дієслівні форми наукового стилю	У процесі дослідження було _____ (використати) метод аналізу, що _____ (забезпечувати) об'єктивність результатів.	Безособові та пасивні конструкції	Формування коректних моделей наукового викладу
55.	Числівники та узгодження	У дослідженні взяли участь _____ (24) _____ (студент).	Узгодження числівників з іменниками	Засвоєння нормативних форм кількісних числівників
66.	Вбудовані відповіді	Результати дослідження були _____ та _____ відповідно до поставлених завдань.	Пасивні дієприкметникові форми	Розвиток граматичної компетентності в електронному навчанні

Стилістичні клоуз-тести виконують важливу системоутворювальну роль у курсі «Українська мова (за професійним спрямуванням)», оскільки забезпечують формування стилістичної компетентності майбутнього фахівця й готовність до нормативної професійної комунікації та сприяють усвідомленню функціональних особливостей наукового та офіційно-ділового стилів, що є базовими для професійного мовлення у вищій школі.

Завдання з пропусками дозволяють виявити здатність студентів відрізнити стилістично нейтральні, наукові та розмовні стильові засоби, що запобігає стилістичним помилкам у професійних текстах, слухачі навчаються добирати лексичні та граматичні форми відповідно до комунікативної мети та типу тексту (

стаття, тези, анотація, заява, довідка тощо).

Завдання, що реалізуються на матеріалі фахово орієнтованих текстів, забезпечують перенесення стилістичних знань у реальні професійні ситуації, у такий спосіб відбувається інтеграція мовної та професійної підготовки.

Як уже згадувалося раніше, стилістичні клоуз-тести є ефективним інструментом формувального оцінювання, що дозволяє здійснювати поточний контроль сформованості стилістичних умінь і своєчасно коригувати навчальні труднощі студентів. Такі тести легко інтегруються в електронні курси, забезпечуючи автоматизований контроль і масштабованість перевірки знань. Типові приклади стилістичних клоуз-тестів наведено в табл. 4.

Таблиця 4

Стилістичні клоуз-тести

Table 4

Stylistic cloze tests

№№	Тип стилістичного клоуз-тесту	Формулювання завдання	Перевірювана стилістична норма	Дидактична мета
11.	Науковий стиль (нейтральна лексика)	У статті _____ проблему формувального оцінювання та _____ основні підходи до її розв'язання.	Використання нейтральної наукової лексики	Формування навичок наукового викладу
22.	Офіційно-діловий стиль	На підставі поданої заяви та відповідно до _____ чинного законодавства повідомляємо про _____ рішення комісії.	Дотримання норм ділового мовлення	Засвоєння стандартних канцелярських конструкцій
33.	Розмежування функціональних стилів	У ході дослідження було _____ (здійснено низку спостережень / зроблено купу спостережень).	Стилістична доречність мовних засобів	Розвиток чутливості до стилістичної нормативності

<i>Продовж. табл. / Table Continuation</i>				
44.	Стилістична нейтралізація	Метою дослідження є ___ впливу тестових завдань на якість навчання та ___ результативності їх застосування.	Усунення розмовних елементів	Формування навичок редагування наукового тексту
55.	Офіційно-ділові кліше	Довідку видано для ___ та подання за ___.	Уживання типових ділових формул	Автоматизація офіційно-ділового мовлення
66.	Вбудовані відповіді	У звіті ___ результати дослідження та ___ основні висновки.	Стилістично нейтральні дієслівні форми	Контроль стилістичної компетентності в електронному середовищі

Контекстуально-сміслові клоуз-тести відіграють ключову інтегративну роль (тобто вони поєднують різні мовні рівні, забезпечуючи комплексне застосування мовних знань у межах одного професійного тексту) у курсі «Українська мова (за професійним спрямуванням)», оскільки спрямовані на формування здатності розуміти, інтерпретувати й відтворювати цілісний зміст професійних текстів, а отже, вони орієнтовані не на окремі мовні одиниці, а на відновлення загального змісту тексту, що сприяє розвитку вмінь смислового читання та текстової інтерпретації. ці завдання моделюють реальні ситуації професійної комунікації (читання наукових статей, аналіз нормативних документів, підготовка звітів), що є важливим для майбутньої

фахової діяльності. Заповнення смислових пропусків вимагає встановлення причинно-наслідкових, часових і логічних зв'язків між частинами тексту, що формує аналітичне мислення та аргументованість мовлення. Виконання контекстуально-сміслових клоуз-тестів є необхідною роботою для підготовки до роботи з науковими та офіційно-діловими текстами, дозволяють діагностувати не лише знання термінів чи граматичних правил, а й рівень усвідомлення змісту навчальної інформації. Контекстуально-сміслові клоуз-тести сприяють формуванню здатності сприймати й продукувати змістовно цілісні тексти, що є необхідною умовою успішної професійної діяльності. Типові приклади контекстуально-сміслових клоуз-тестів наведено в табл. 5.

Таблиця 5

Контекстуально-сміслові клоуз-тести

Table 5

Contextual-semantic clause tests

№№	Тип контекстуально-сміслового клоуз-тесту	Формулювання завдання	Перевірюваний смисловий компонент	Дидактична мета
11.	Науковий текст (причинно-наслідкові зв'язки)	Формувальне оцінювання спрямоване не лише на фіксацію результатів навчання, а насамперед на ___ навчального процесу, що сприяє ___ академічних досягнень студентів.	Логіка причинно-наслідкових відношень	Формування цілісного розуміння наукового тексту
22.	Відновлення логіки аргументації	Тестові завдання типу вбудовані відповіді зменшують імовірність вгадування та забезпечують комплексну перевірку знань. ___. Це робить їх ефективним інструментом масового оцінювання.	Послідовність аргументації	Розвиток уміння відновлювати смислові зв'язки між частинами тексту

<i>Продовж. табл. / Table Continuation</i>				
33.	Офіційно-діловий текст	Відповідно до рішення вченої ради та з метою ___ якості освітнього процесу затверджено ___ використання електронних форм контролю знань.	Типові смислові моделі ділових документів	Усвідомлення логіки офіційно-ділового викладу
44.	Узагальнювальний фрагмент наукової статті	Застосування клоуз-тестів позитивно впливає на рівень засвоєння матеріалу, оскільки студенти демонструють ___ розуміння тексту та ___ здатність до інтерпретації інформації.	Інтерпретація результатів дослідження	Формування навичок смислового узагальнення
55.	Вбудовані відповіді	Тестовий контроль у вищій школі виконує не лише ___, а й ___ функцію, сприяючи усвідомленню освітніх результатів.	Функціональне осмислення поняття	Контроль сформованості контекстуального розуміння в електронному середовищі

Клоуз-тести можуть застосовуватися на різних етапах заняття: під час актуалізації опорних знань, у процесі засвоєння нового матеріалу, для поточного або підсумкового контролю. Особливо ефективними вони є в межах формувального оцінювання, коли студент отримує оперативний зворотний зв'язок і має можливість скоригувати власні навчальні дії.

Сучасні цифрові технології, зокрема платформа Moodle, якою користується ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія», надають можливість автоматизувати перевірку відповідей, забезпечити аналітику результатів і

диференційований підхід до навчання.

Цифрові клоуз-тести дозволяють:

- швидко виявляти типові мовні помилки;
- відстежувати індивідуальний прогрес студентів;
- забезпечувати миттєвий зворотний зв'язок;
- поєднувати аудиторне й дистанційне навчання.

Таким чином, клоуз-тестування в цифровому середовищі відповідає принципам формувального навчання та сприяє підвищенню мотивації студентів до опанування професійного мовлення.

Висновки

Клоуз-тестування є ефективним методичним інструментом у курсі «Українська мова (за професійним спрямуванням)», що органічно поєднує навчальну, діагностичну та коригувальну функції оцінювання. Узгодження клоуз-тестів із концепцією формувального навчання та впровадження цифрових технологій оцінювання забезпечує підвищення якості мовної підготовки студентів, розвиток їхньої рефлексивності та автономності в навчанні.

Систематичне використання цифрових клоуз-тестів у професійно орієнтованому мовному курсі відповідає сучасним тенденціям цифровізації освіти та вимогам компетентнісного підходу у вищій

школі.

Клоуз-тестування є ефективним методичним інструментом у курсі «Українська мова (за професійним спрямуванням)», що забезпечує поєднання навчальної та оцінювальної функцій. Систематичне використання клоуз-тестів сприяє підвищенню рівня мовної та професійної компетентності студентів і відповідає сучасним вимогам компетентнісного підходу у вищій освіті. Перевага клоуз-тестів перед традиційними тестами полягає в їхній здатності комплексно перевіряти мовну компетентність, а не лише відтворення ізольованих знань. Основні аспекти такі:

- клоуз-тести ґрунтуються на

цілісному тексті, тому перевіряють розуміння мовних одиниць у контексті, тоді як традиційні тести часто орієнтовані на окремі правила чи факти;

- один клоуз-тест одночасно активізує лексичну, граматичну, синтаксичну та стилістичну компетентності, на відміну від традиційних тестів, що зазвичай вимірюють їх розрізнено;

- на відміну від тестів із вибором відповіді, клоуз-тести значно знижують фактор випадковості, оскільки правильна відповідь має відповідати кільком параметрам одночасно (зміст, форма, стиль);

- результати клоуз-тестів дають змогу виявити глибину розуміння тексту, рівень сформованості професійно орієнтованого мовлення та типові мовні труднощі студентів; клоуз-тести ефективні не лише як контрольний, а й як навчальний інструмент, оскільки сприяють рефлексії, самокорекції та розвитку мовної компетентності.

Отже, клоуз-тести, на відміну від традиційних тестових форм, забезпечують контекстуально зумовлене, інтегроване та діагностично значуще оцінювання мовної компетентності, що підвищує їхню валідність у процесі професійно орієнтованого мовного навчання.

Конфлікт інтересів

Автори заявляють, що конфлікту інтересів щодо публікації цього рукопису немає. Крім того, автори повністю дотримувалися етичних норм, включаючи плагіат, фальсифікацію даних та подвійну публікацію.

В роботі не використано ресурс штучного інтелекту.

Внесок авторів: усі автори зробили однаковий внесок у цю роботу.

Список використаних джерел

1. Афоніна, Д. С. Створення і використання клоуз-тестів у процесі вивчення української мови у вищих навчальних закладах. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2015. Вип. 41. С. 215-219. - URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/items/834d5f66-563f-4016-8cce-4a501b4da284>
2. Климова, К. Мовленнєвий аспект формування проактивності як особистісної якості майбутніх менеджерів. *Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця (НПК-2025): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*, 4-5 грудня 2025 р., м. Суми, Україна. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2025. С. 106-108. URL: https://drive.google.com/file/d/1GEq2DcfPEV3q2c5CmgSNRF_uncmHhytO/view https://sspu.edu.ua/images/2025/docs/nauka/konf/zbirnik_npk2025_cc3e0.pdf
3. Круглова, Н. В., Диховичний, О. О., Алексеєва, І. В. Особливості застосування математичних моделей тестів в умовах дистанційного контролю. *Математичні машини і системи*. 2020. №. 2. С. 105-116. <https://doi.org/10.34121/1028-9763-2020-2-105-116>
4. Музалевська, Я. А. Використання клоуз-тестів у вивчанні іноземних мов. *Іноземні мови у вищій освіті: лінгвістичні, психолого-педагогічні та методичні перспективи* : матеріали 4-ї Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. з міжнар. участю. Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2019. С. 87-91. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/69977>
5. Овдійчук, В. А. Рефлексія як важливий складник критичного мислення та особливості її формування. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Випуск 67, Том 2. С. 137-140. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/67.2.27>
6. Онопрієнко, О. В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: сутність і методика здійснення. *Український педагогічний журнал*. 2016. № 4. С. 36–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpi_2016_4_8
7. Петухова, Л., Воропай, Н., Бальоха, А. Використання освітнього середовища в кризових умовах. *Наукові інновації та передові технології* : (серія «Управління та адміністрування», серія «Право», серія «Економіка», серія «Психологія», серія «Педагогіка»). 2024. Т. 8, № 36. С. 1321–1332. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8\(36\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8(36))
8. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 16.01.2026).

9. Ротова, Н., Чуешкова, О. Особливості впровадження формульованого навчання в ході вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)». *Освіта. Інноватика. Практика*. 2026. Вип. 14(1). С. 106–112. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i1-014>
10. Самойленко, А. В. Інформаційні ресурси навчання лексикології української мови в умовах цифрового освітнього середовища. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації*: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції від 28 лютого 2023. Переяслав, 2023. Вип. 91. С. 83–88. URL: <https://0a30397da1.clvaw-cdnwnd.com/12ac69b5c0bec343f11779551473023e/200000520-03ba203ba5/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%2091-4.pdf?ph=0a30397da1>
11. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. Київ, 2022. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2022/04/15/VO.plan.2022-2032/Stratehiya.rozv.VO-23.02.22.pdf> (дата звернення: 16.01.2026).
12. Black, P., Wiliam, D. Assessment and classroom learning. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*. 1998. Vol. 5, No. 1. Pp. 7–74. <https://doi.org/10.1080/0969595980050102>
13. Bloom, B. S., Madaus, G. F., Hastings, J. T. Handbook on formative and summative evaluation of student learning. New York : McGraw-Hill, 1971. 923 p. URL: <https://www.scirp.org/reference/ReferencesPapers?ReferenceID=1614141>
14. Scriven, M. The methodology of evaluation. AERA Monograph Series on Curriculum Evaluation. Chicago : Rand McNally, 1967. P. 39–83. URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=2644760>
15. Taylor, W. L. Cloze procedure: A new tool for measuring readability. *Journalism Quarterly*. 1953. Vol. 30. P. 415–433. URL: <https://gwern.net/doc/psychology/writing/1953-taylor.pdf>
16. Vysotska, O. Testing as a language assessment tool: Ukrainian experience. *The Modern Higher Education Review*. 2023. № 8. Pp. 54–64. <https://doi.org/10.28925/2617-5266.2023.87>

Стаття надійшла до редакції 28.01.2026

Стаття рекомендована до друку 16.03.2026

Опубліковано 31.05.2026

N. V. ROTOVA¹, PhD (Philological Sciences), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Local History and Tourism, Social Sciences and Humanities
e-mail: natalia.rotova@karazin.ua , ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3759-678X>

O. V. CHUIESHKOVA¹, PhD (Philological Sciences), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Local History and Tourism, Social Sciences and Humanities
e-mail: Oksana.Chuieshkova@karazin.ua , ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7995-6608>

¹V. N. Karazin Kharkiv National University,
4, Svobody Square Kharkiv, 61022, Ukraine

LINGUODIDACTIC POTENTIAL OF CLOSE TESTS IN TEACHING THE COURSE “UKRAINIAN LANGUAGE (FOR PROFESSIONAL PURPOSES)”

Relevance of the problem. The conditions of martial law in Ukraine have caused profound transformations in national education in general and higher education in particular. Legislative changes have allowed the education system to adapt to the new realities of martial law: the digitalization of education, accelerated by global crises and war, has revealed the need to adapt to distance learning methods, which have changed the structure of communications, assessment mechanisms and the nature of interaction between participants in the educational process. The current stage of development of higher education in Ukraine is characterized by the reorientation of the educational process from the reproductive acquisition of knowledge to the formation of competencies necessary for future professional activity. A special role in this process is played by the language training of students, in particular within the course "Ukrainian Language (for Professional Purposes)", providing the formation of professional oral and written speech skills. In this regard, the problem of selecting effective teaching and assessment methods that would combine control, self-control and the development of speech skills is becoming more relevant. One of such methods is cloze testing, which allows diagnosing the level of language competence of students and at the same time promoting its development.

Purpose of the study. The article provides a comprehensive analysis of the didactic potential of cloze

tests in the process of teaching the course "Ukrainian Language (for Professional Purposes)" in higher education institutions. The essence of cloze testing as a formative assessment tool is revealed, its place in the system of modern methods of language training of future specialists is outlined. A classification of cloze tests is proposed, methodological conditions for their effective application are determined, examples of professionally oriented tasks are given.

Research methods. In preparing the article, the method of analysis of psychological, pedagogical and methodological literature was used, devoted to the issues of goals, organization, methods, techniques and technologies of teaching and control of the level of learning at all levels of language learning. To achieve the goal and solve the tasks set, a complex of empirical and general scientific methods was also used: observation, induction and deduction, analysis and synthesis, analogy, comparison, generalization, terminological, functional, systemic, cognitive analysis, as well as the method of linguodidactic text analysis.

Research results. The article carries out a comprehensive analysis of the didactic potential of cloze tests in the process of teaching the course "Ukrainian Language (for Professional Purposes)" in higher education institutions: the essence of cloze testing as a formative assessment tool is revealed, its place in the system of modern methods of language training of future specialists is outlined, a classification of cloze tests is proposed, methodological conditions for their effective application are determined, examples of tasks of a professionally oriented direction are given.

Grammatical cloze tests in the course "Ukrainian Language (for Professional Purposes)" perform formative, diagnostic and correctional functions, ensuring the assimilation of normative grammatical models in professional speech and contributing to the improvement of the language culture of future specialists.

Stylistic cloze tests in the course "Ukrainian Language (Professional Orientation)" perform formative and corrective functions, contribute to the awareness of the norms of functional styles and prepare students for normative professional communication in academic and business environments.

Lexical cloze tests perform the function of a tool for the formation and control of lexical competence, ensuring the assimilation of terminological and general scientific vocabulary in the context of professional speech and contributing to the development of conscious, rather than reproductive, word mastery.

Contextual-semantic cloze tests in the course "Ukrainian Language (Professional Orientation)" perform integrative and diagnostic functions, ensuring the formation of skills for the holistic understanding of professional texts and the development of students' academic and professional communicative competence.

Conclusions. It has been proven that the main advantages of cloze tests include objectivity, versatility, and the ability to adapt to different specialties and forms of learning. At the same time, the effectiveness of this method depends on the quality of the selection of texts and the clear formulation of tasks. It can be concluded that the cloze test replaces a whole series of narrowly focused tasks, saving time and effort.

The advantages of cloze tests over traditional tests are their ability to comprehensively test language competence, and not just reproduce isolated knowledge. The main advantages include the following: cloze tests are based on a holistic text, therefore they test the understanding of language units in context, while traditional tests are often focused on individual rules or facts; one cloze test simultaneously activates lexical, grammatical, syntactic, and stylistic competence, unlike traditional tests, which usually measure them separately; unlike multiple-choice tests, cloze tests significantly reduce the randomness factor, since the correct answer must correspond to several parameters at the same time (content, form, style); the results of cloze tests make it possible to identify the depth of understanding of the text, the level of formation of professionally oriented speech and typical language difficulties of students; cloze tests are effective not only as a control, but also as a teaching tool, since they promote reflection, self-correction and the development of language competence.

Thus, cloze tests, unlike traditional test forms, provide a contextually conditioned, integrated and diagnostically significant assessment of language competence, which increases their validity in the process of professionally oriented language learning.

KEY WORDS: *linguodidactics as a tool for diagnosing language competence; cloze tests: lexical, grammatical, stylistic, contextual-textual; built-in answers; formation of speech competence; terminological and general scientific vocabulary, integration of language and professional training, formative learning.*

Conflict of interest

The author declares that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript. Furthermore, the author has fully adhered to ethical standards, including those related to plagiarism, data falsification, and duplicate publication.

The work does not use artificial intelligence resources.

Authors Contribution: all authors have contributed equally to this work.

References

1. Afonina, D. S. (2015). Creation and use of cloze tests in the process of studying the Ukrainian language in higher educational institutions. *Modern informational technologies and innovative methods in professional training: methodology, theory, experience, problems*, (41), 215–219. <https://dspace.vspu.edu.ua/items/834d5f66-563f-4016-8cce-4a501b4da284> (In Ukrainian).
2. Klymova, K. (2025). Speech aspect of the formation of proactivity as a personal quality of future managers. Scientific activity as a pathway to developing professional competencies of future specialists (NPK-2025): proceedings of the International Scientific and Practical Conference, December 4-5, 2025, Sumy, Ukraine. https://drive.google.com/file/d/1GEq2DcfPEV3q2c5CmgSNRF_uncmHhytO/view (In Ukrainian).
3. Kruglova, N. V., Dykhovychnyi, O. O., Alekseeva, I. V. (2020). Features of the application of mathematical models of tests in the conditions of remote control. *Mathematical machines and systems*, 2, 105 – 116. <https://doi.org/10.34121/1028-9763-2020-2-105-116> (In Ukrainian).
4. Muzalevska, Ya. A. (2019). The use of cloze tests in the study of foreign languages. *Foreign languages in higher education: linguistic, psychological, pedagogical and methodological perspectives: materials of the 4th All-Ukrainian scientific-practical Internet conference with international participation*. Kharkiv: Yaroslav the Wise National Law University. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/69977> (In Ukrainian).
5. Ovdychuk, V. A. (2024). Reflection as an important component of critical thinking and peculiarities of its formation. *Innovative Pedagogy*, 67(2), 137-140. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/67.2.27> (In Ukrainian).
6. Onoprienko, O. V. (2016). Formative assessment of students' academic achievements: essence and implementation methodology. *Ukrainian educational journal*, 4, 36–42. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2016_4_8 (In Ukrainian).
7. Petukhova, L., Voropai, N., Balokha, A. (2024). The using of the educational environment in crisis conditions. *Scientific Innovations and Advanced Technologies*, 8(36), 1321–1332. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8\(36\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8(36)) (In Ukrainian).
8. On Higher Education: Law of Ukraine dated 01.07.2014 No. 1556-VII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/ed20140701#Text> (In Ukrainian).
9. Rotova, H., Chuieshkova, O. (2026). Features of implementing formative teaching in the course of “Ukrainian language (professionally oriented)”. *Education. Innovation. Practice*, 14(1), 106–112. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i1-014> (In Ukrainian).
10. Samoilenko, A. V. (2023). Information resources for teaching Ukrainian lexicology in a digital educational environment. *Trends and Prospects for the Development of Science and Education in the Context of Globalization: materials of the International Scientific and Practical Internet Conference of February 28, 2023*. (Issue 91, pp. 83–85). <https://0a30397da1.clvaw-cdnwnd.com/12ac69b5c0bec343f11779551473023e/200000520-03ba203ba5/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%2091-4.pdf?ph=0a30397da1> (In Ukrainian).
11. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032. Kyiv. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2022/04/15/VO.plan.2022-2032/Stratehiya.rozv.VO-23.02.22.pdf> (In Ukrainian).
12. Black, P., Wiliam, D. (1998). Assessment and classroom learning. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 5(1), 7–74. <https://doi.org/10.1080/0969595980050102>
13. Bloom, B. S., Madaus, G. F., Hastings, J. T. (1971). *Handbook on formative and summative evaluation of student learning*. New York: McGraw-Hill. <https://www.scirp.org/reference/ReferencesPapers?ReferenceID=1614141>
14. Scriven, M. (1967). The Methodology of Evaluation. In: Stake, R.E., Ed., *Curriculum Evaluation*, Rand McNally, American Educational Research Association, Chicago, 39-83. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=2644760>
15. Taylor, W. L. (1953). Cloze procedure: A new tool for measuring readability. *Journalism Quarterly*, 30, 415–433. <https://gwern.net/doc/psychology/writing/1953-taylor.pdf>
16. Vysotska, O. (2023). Testing as a language assessment tool: Ukrainian experience. *The Modern Higher Education Review*, (8), 54–64. <https://doi.org/10.28925/2617-5266.2023.87> (In Ukrainian).

The article was received by the editors 28.01.2026

The article is recommended for printing 16.03.2026

Published 31.05.2026